

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА
стану травматизму невиробничого характеру в Україні
за 9 місяців 2013 року

Згідно з даними Державної служби статистики, за 9 місяців 2013 року в Україні від нещасних випадків невиробничого характеру загинуло 28940 осіб. Порівняно із аналогічним періодом 2012 року кількість загиблих у невиробничій сфері зменшилася на 4,3% (30246 осіб у 2012 році), кількість загиблих дітей віком до 14 років – на 18,0% (Табл. 1).

Таблиця 1

Кількість загиблих внаслідок травматизму невиробничого характеру
за причинами смерті за 9 місяців у 2012 – 2013 роках

№	Причини смерті	2012 рік	2013 рік	Зменшення (збільшення) у відсотках
1	Навмисне самоушкодження	7128	7318	2,6 ↑
2	Пошкодження без уточнення їх раптового або навмисного характеру	4384	4698	7,1 ↑
3	Транспортні нещасні випадки	4143	3691	10,9 ↓
4	Випадкові отруєння та дія алкоголю	2815	2795	0,7 ↓
5	Випадкові утоплення та занурення у воду	2379	2089	12,2 ↓
6	Падіння	1788	1725	3,5 ↓
7	Напад з метою вбивства чи нанесення ушкодження	1741	1647	5,4 ↓
8	Інші нещасні випадки із загрозою диханню	1332	1272	4,5 ↓
9	Інші випадкові отруєння та дія отруйних речовин	1413	1260	10,8 ↓
10	Нещасні випадки, спричинені дією диму, вогню, жаром та гарячими речовинами	1232	1131	8,2 ↓
11	Нещасні випадки, пов'язані з дією природних факторів	1013	564	44,3 ↓
12	Інші нещасні випадки	552	485	12,1 ↓
13	Нещасні випадки, спричинені електричним струмом, випромінюванням, температурою або тиском	326	265	18,7 ↓
14	Загальна кількість,	30246	28940	4,3 ↓
	з них:			
15	Дітей віком до 14 років	785	644	18,0 ↓
16	Сільське населення	11548	11099	3,9 ↓
17	Міське населення	18698	17841	4,6 ↓

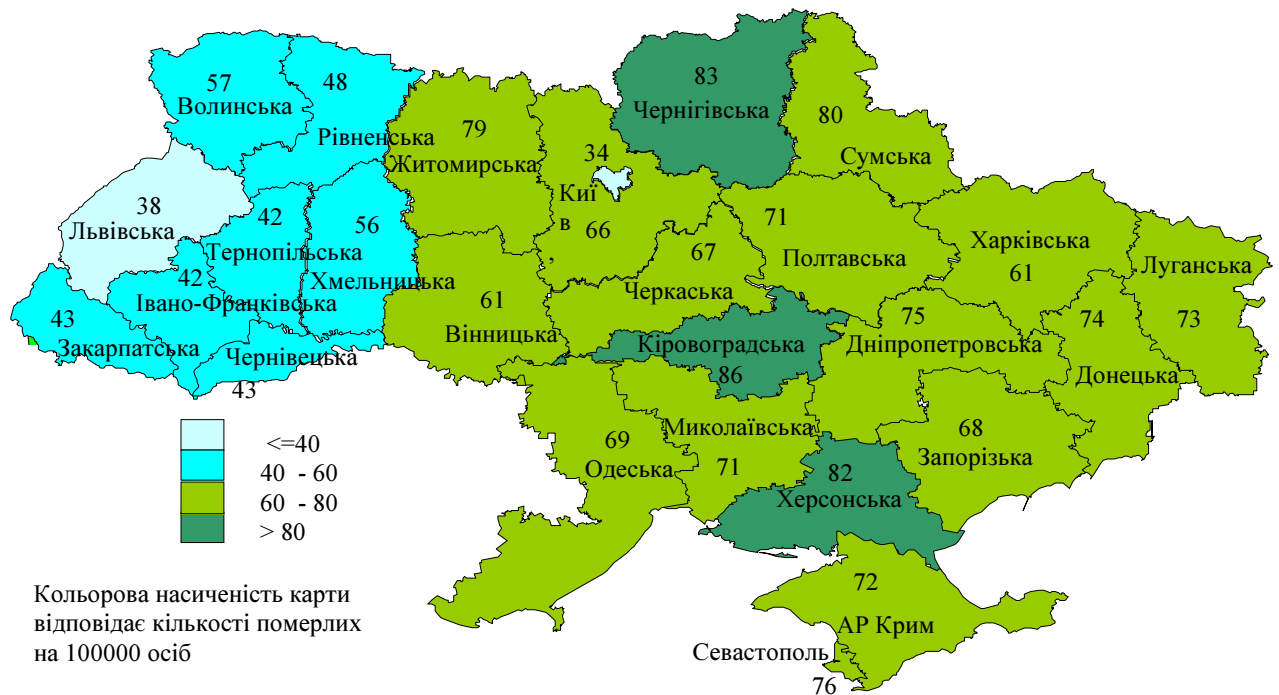
Найбільшу кількість померлих від нещасних випадків невиробничого характеру за 9 місяців 2013 року - 11,1% загальної кількості - зареєстровано в Донецькій області (3218 осіб); 8,6% - у Дніпропетровській (2485 осіб), 5,8% - у Харківській (1685 осіб), 5,8% - в Одеській (1670 осіб), 5,7% - у Луганській (1644 особи) областях та 4,9% – в Автономній Республіці Крим (1422 особи).

Найменшу кількість померлих - 1,0% загальної кількості - зареєстровано в м. Севастополі (294 особи), 1,3 - у Чернівецькій (393 особи), 1,6% - у Тернопільській (461 особа), 1,8% - у Закарпатській (540 осіб), 1,9% - у Рівненській (566 осіб) областях. Кількість померлих від нещасних випадків у м. Києві становить 3,4% загальної кількості, або 992 особи.

Значення показника смертності по Україні (кількість осіб на 100 тисяч населення) порівняно з аналогічним періодом 2012 року (66 осіб) зменшилося та становить 63 особи. Значно вищий рівень цього показника порівняно з показником смертності по країні спостерігався в Кіровоградській області (86), Чернігівській (84), Херсонській (82), Сумській (80), Житомирській (79), Дніпропетровській (75), Донецькій (74), Луганській (73), Миколаївській (72), Полтавській (71) областях, Автономній Республіці Крим (72) та м. Севастополі (76) (мал. 1).

Малюнок 1

Розподіл смертності населення від нещасних випадків невиробничого характеру у розрізі регіонів України за 9 місяців 2013 року (на 100 тис. населення)

Найпоширенішими причинами смерті від нещасних випадків невиробничого характеру у звітному періоді були: навмисне самоушкодження – 25,3%, пошкодження без уточнення їх раптового або навмисного характеру – 16,2%, транспортні нещасні випадки – 12,7%, випадкове отруєння та дія алкоголю – 9,6%, випадкові утоплення та занурення у воду – 7,2,

падіння – 5,9%, напад з метою вбивства чи нанесення ушкодження – 5,7%, інші нещасні випадки із загрозою дихання – 4,4%, інші випадкові отруєння та дія отруйних речовин – 4,3%, нещасні випадки, спричинені дією диму, вогню, жаром та гарячими речовинами – 3,9%, нещасні випадки, пов'язані з дією природних факторів – 1,9%.

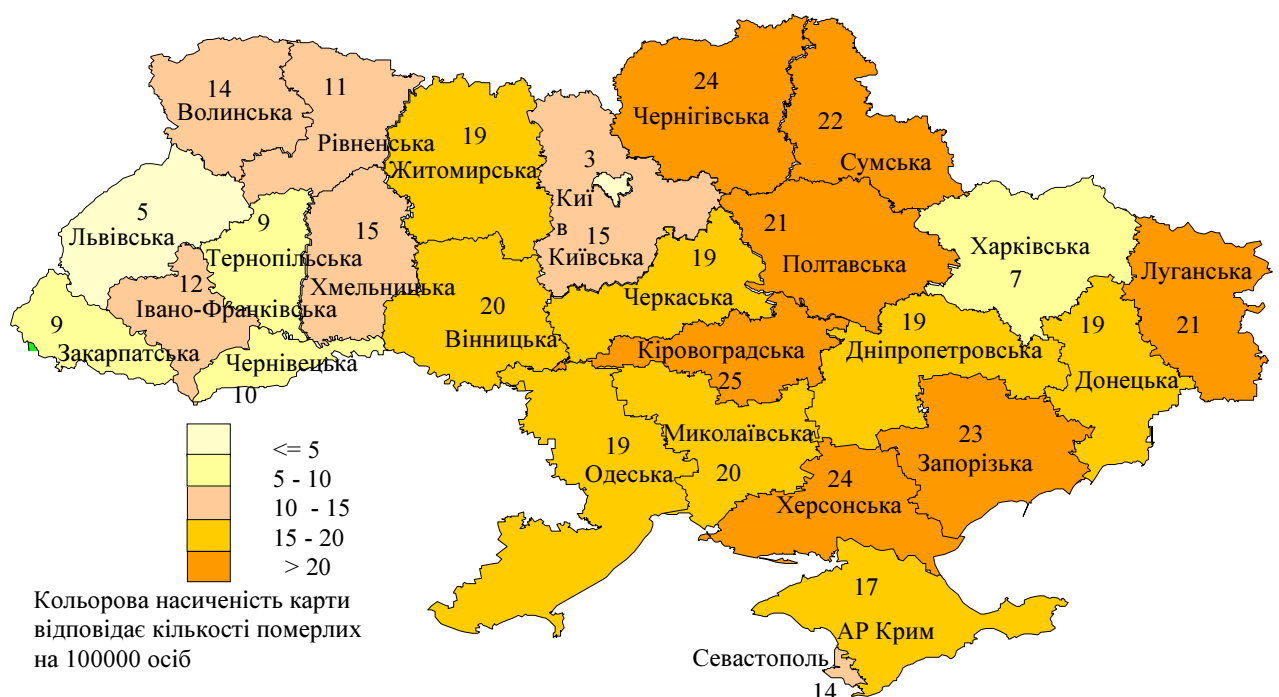
Загибель людей від самогубства та самоушкодження за 9 місяців 2013 року посідає перше місце серед причин смертності від зовнішніх причин смертності і становить 25,3 відсотка всіх нещасних випадків травматизму невиробничого характеру та порівняно з аналогічним періодом 2012 року (7128 осіб) збільшилась на 1,8% і складає 7318 осіб.

Найбільшу кількість смертельних випадків, пов'язаних з навмисним самоушкодженням, зареєстровано в Донецькій (825 осіб), Дніпропетровській (650 осіб), Луганській (485 осіб), Одеській (469 осіб), Запорізькій (406 осіб) областях, Автономній Республіці Крим (347 осіб), а найменшу – в м. Севастополі (57 осіб), м. Києві (90 осіб), Чернівецькій (92 особи), Тернопільській (103 особи) областях.

Показник смертності населення від навмисного самоушкодження становив 16 на 100 тисяч населення. Найбільшого значення цей показник досягнув у Кіровоградській, Чернігівській (по 25), Херсонській (24), Запорізькій, Сумській (по 23), Полтавській, Луганській, (по 21), Вінницькій, Миколаївській, Одеській (по 20), Дніпропетровській, Донецькій, Житомирській, Черкаській (по 19) областях, а найменшого – у Львівській (5), Харківській (7), Закарпатській, Тернопільській (по 9), Чернівецькій (10) областях. У м. Севастополі цей показник становив 14, у м. Києві – 3 (мал. 2).

Малюнок 2

Розподіл смертності населення за регіонами України за 9 місяців 2013 року з причини навмисного самоушкодження

У сільській місцевості Запорізької (39), Кіровоградської (38), Чернігівської (36), Сумської (35), Дніпропетровської (33), Одеської, Полтавської, Херсонської (по 32), Луганської (31), Житомирської, Миколаївської (по 29) областей на 100 тис. населення показник смертності від навмисного самоушкодження значно більший за середнє значення по країні (16).

Загибель людей від ушкодження з невизначеними намірами займає друге місце серед причин смертності від зовнішніх причин смертності і становить 16,2 відсотка всіх нещасних випадків травматизму невиробничого характеру за 9 місяців 2013 року.

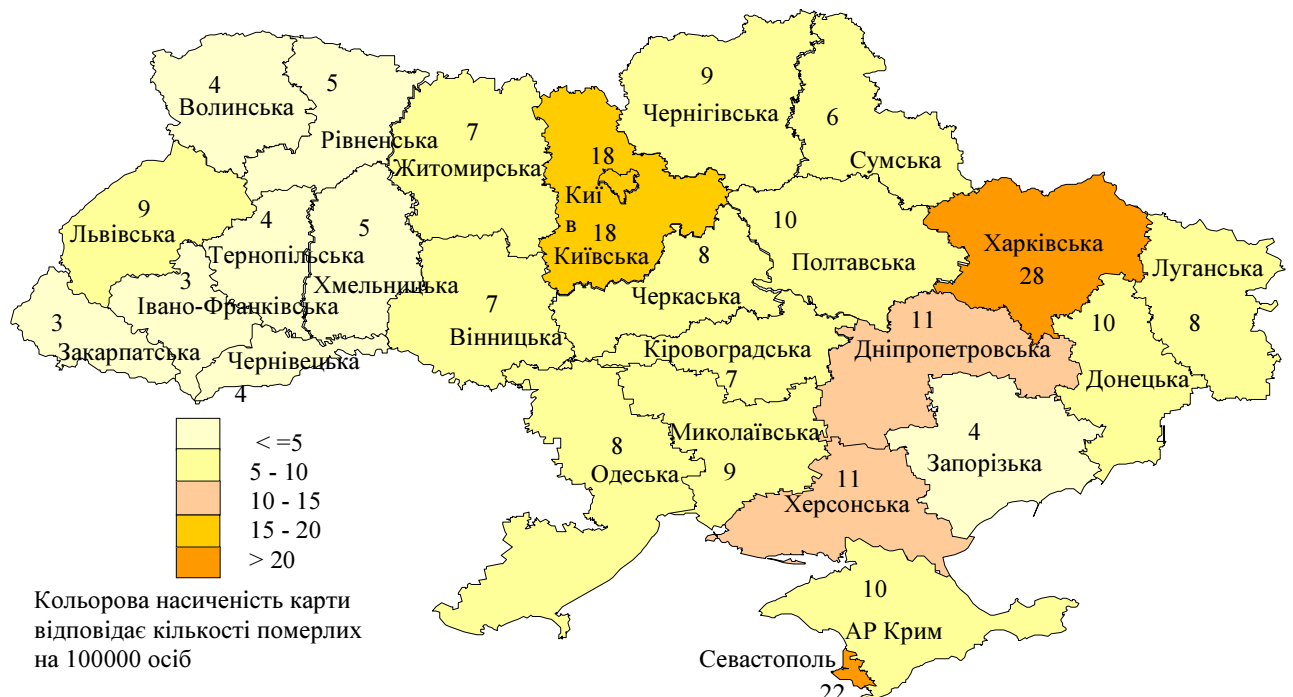
Загальна кількість смертельних випадків від ушкодження з невизначеними намірами за січень-вересень 2013 року порівняно з відповідним періодом 2012 року (4384 особи) зросла та становить 4698 осіб.

Найбільшу кількість померлих зареєстровано в Харківській області (784 особи), м. Києві (515 осіб), Донецькій (459 осіб), Дніпропетровській (377 осіб), Київській (308 осіб), Львівській (232 особи) областях, Автономній Республіці Крим (202 особи), а найменшу - в Чернівецькій, Закарпатській (по 40 осіб), Волинській (44 особи), Івано-Франківській (46 осіб), Тернопільській (48 осіб) областях.

Показник смертності від ушкоджень з невизначеними намірами за 9 місяців 2013 року становив 10 на 100 тисяч населення. Перевищення значення цього показника по Україні спостерігалось в Харківській (28), Київській (18), Дніпропетровській (11) областях, у містах Севастополь (22) та Київ (18) відповідно. Найменшого значення цей показник набув у Закарпатській, Івано-Франківській (по 3), Волинській, Тернопільській та Чернівецькій (по 4) областях (мал. 3).

Малюнок 3

Розподіл смертності населення за регіонами України за 9 місяців 2013 року внаслідок ушкодження з невизначеним наміром (на 100 тис. населення)

У січні-вересні 2013 року спостерігалось незначне зменшення (на 0,7%) кількості загиблих внаслідок випадкового отруєння та дії алкоголю порівняно з аналогічним періодом 2012 року. Отруєння алкоголем стало причиною смерті 2795 осіб, що становило 9,6% загальної кількості померлих від нещасних випадків невиробничого характеру. При цьому смертність населення, спричинена випадковим отруєнням та дією алкоголю, в містах у 1,4 була вищою ніж у сільській місцевості.

Найбільшу кількість померлих від випадкового отруєння та дії алкоголю зареєстровано в Донецькій (404 особи), Дніпропетровській (284 особи), Одеській (173 особи), Кіровоградській (167 осіб), Луганській (162 особи), Сумській (151 особа) областях, Автономній Республіці Крим (127 осіб), а найменшу - в м. Києві (3 особи), у Київській (12 осіб), Закарпатській (16 осіб), Івано-Франківській (20 осіб) областях.

Показник смертності населення від отруєння алкоголем за 9 місяців 2013 року становив приблизно 6 на 100 тисяч населення. Найбільшого значення цей показник досягнув у Кіровоградській (17), Сумській (13), Чернігівській (11), Херсонській (10), Дніпропетровській та Донецькій (по 9) областях, найменшого – у Київській (0,7), Закарпатській та Івано-Франківській (по 1) областях. У мм. Києві та Севастополі цей показник становив (0,1) та (7) відповідно (мал. 4).

Малюнок 4

Розподіл смертності населення за регіонами України за 9 місяців 2013 року з причини випадкового отруєння та дії алкоголю

Кількість загиблих внаслідок транспортних нещасних випадків зменшилася на 10,9% порівняно із аналогічним періодом 2012 року (4143 осіб) та складає 3691 особу, що становить 12,7% загальної кількості нещасних випадків не виробничого характеру.

Найбільша кількість смертей від транспортних нещасних випадків спостерігалась у Донецькій (352 особи), Дніпропетровській (331 особа), Одеській (245 осіб), Київській (213 осіб), Запорізькій (183 особи), Харківській (182 особи), Львівській (169 осіб) областях та Автономній Республіці Крим (201 особа), а найменша – у Чернівецькій (41 особа), Тернопільській (65 осіб) областях. У м. Києві число померлих від нещасних випадків, пов'язаних із транспортними засобами, становить 142 особи, у м. Севастополі – 37 осіб.

Показник смертності населення від нещасних випадків, пов'язаних із ДТП, становив 8 на 100 тисяч населення. Найбільшого значення цей показник досягнув у Київській (12), Житомирській, Чернігівській (по 11), Дніпропетровській, Запорізькій, Одеській (по 10), Полтавській, Рівненській, Херсонській, Черкаській (по 9) областях та Автономній Республіці Крим (10), а найменшого – у Чернівецькій (4), Івано-Франківській (5) областях. У мм. Києві та Севастополі цей показник становив (5) та (9) відповідно (мал. 5).

Малюк 5

Розподіл смертності населення за регіонами України за 9 місяців 2013 року внаслідок транспортних нещасних випадків (на 100 тис. населення)

Загальна кількість загиблих від нещасних випадків, пов'язаних із дією природних факторів, за 9 місяців 2013 року становила 564 особи, що на 44,3% менше ніж за відповідний період 2012 року (1013 осіб).

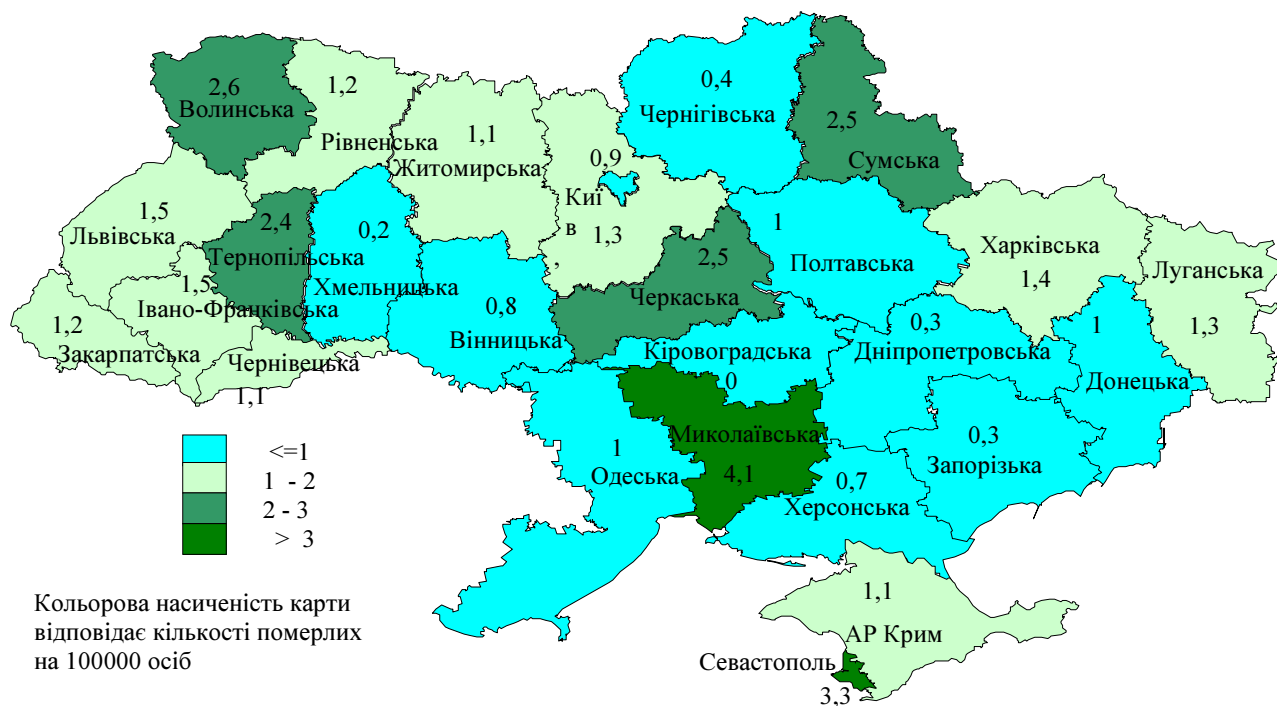
Найбільшу кількість померлих від дії природних факторів зареєстровано в Миколаївській (48 осіб), Донецькій (44 особи), Львівській (40 осіб), Харківській (38 осіб), Черкаській (32 особи), Сумській, Луганській (по 29 осіб), Волинській (27 осіб) областях, Автономній Республіці Крим (22 особи), а найменшу – у Хмельницькій (1 особа), Запорізькій, Кіровоградській та Чернігівській (по 5 осіб), Дніпропетровській (6 осіб) областях. У м. Києві та Севастополі - 26 та 13 осіб відповідно.

Показник смертності населення від нещасних випадків невиробничого характеру, пов'язаних із природними факторами, за 9 місяців 2013 року становив 1,2 на 100 тисяч населення.

У територіальному розрізі найвищі значення цього показника спостерігалося в Миколаївській області (4,1), м. Севастополі (3,3), Волинській (2,6), Сумській, Черкаській (по 2,5), Тернопільській (2,4), Івано-Франківській, Львівській (по 1,5) областях (мал. 6).

Малюнок 6

Розподіл смертності населення за регіонами України за 9 місяців 2013 року від нещасних випадків, пов'язаних з дією природних факторів (на 100 тис. населення)

Найнижчі дані цього показника зареєстровано у Хмельницькій (0,2), Дніпропетровській, Запорізькій (по 0,3), Чернігівській, Кіровоградській (по 0,5), Херсонській (0,7) областях та м. Києві (0,9).

У січні-вересні 2013 року спостерігалось зменшення на 10,8% кількості загиблих внаслідок випадкового отруєння та дії отруйних речовин порівняно із аналогічним періодом 2012 року (1413 осіб). Це стало причиною смерті 1260 осіб, що становило 4,3% загальної кількості померлих від нещасних випадків не виробничого характеру. При цьому смертність населення, спричинена випадковим отруєнням, у містах у 2,2 рази була вищою ніж у сільській місцевості. Показник смертності від цього виду травматизму складав приблизно 3 на 100 тисяч населення, найбільше значення зареєстровано в Донецькій (7) області, Автономній Республіці Крим (5), Івано-Франківській (4,5), Запорізькій, Луганській, Миколаївській, Херсонській (по 4) областях, а найменше – у м. Києві (0,1), Рівненській (0,5), Чернівецькій (0,8) областях та м. Севастополі – (0,5).

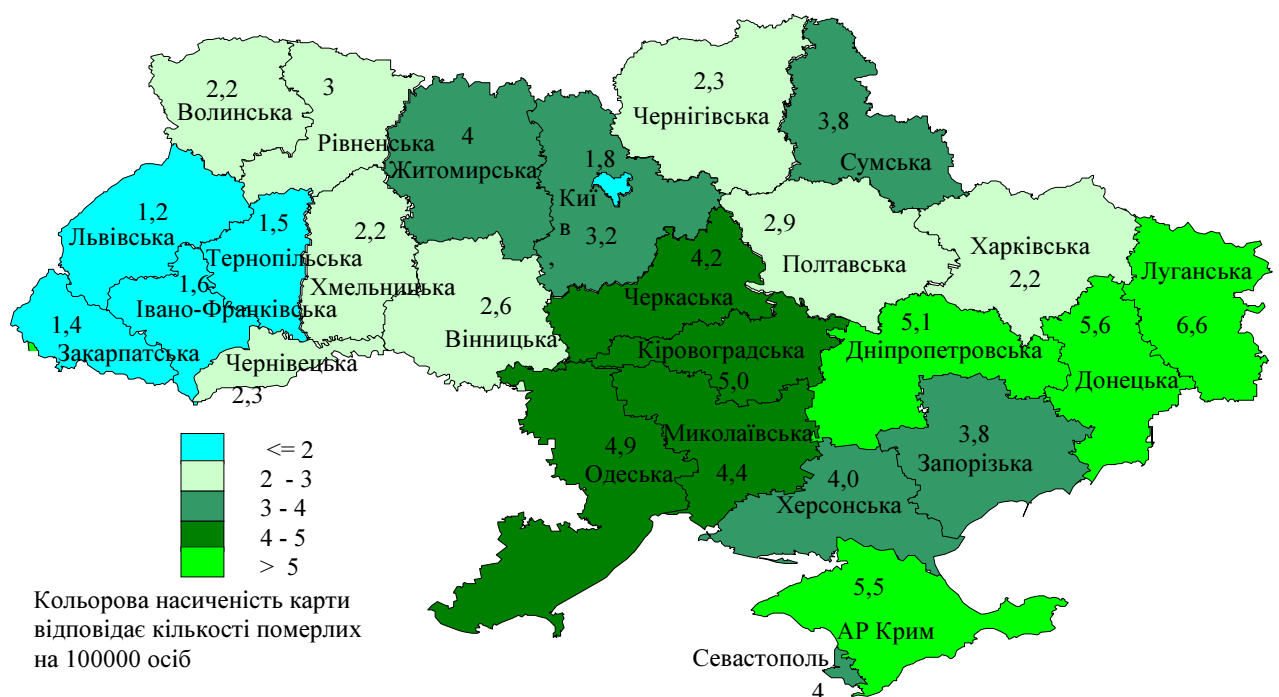
Однією з поширених причин смерті від нещасних випадків у побуті за 9 місяців 2013 року були також випадки, що сталися внаслідок нападів з метою вбивства чи нанесення ушкодження (1647 осіб), і становили 5,7% загальної кількості померлих. Їх кількість порівняно з аналогічним періодом минулого року зменшилася на 5,4 відсотка.

Показник смертності від цього виду травматизму складав 3,6 на 100 тисяч населення.

Перевищення значення показника смертності від нещасних випадків внаслідок нападів з метою вбивства чи нанесення ушкодження по Україні спостерігалось в Луганській (6,6), Донецькій (5,6) областях, Автономній Республіці Крим (5,5), Кіровоградській, Дніпропетровській та Одеській (по 5) областях, а найнижчий – у Львівській (1,2), Тернопільській (1,5) областях. У мм. Києві та Севастополі – 1,8 та 3,6 відповідно (мал. 7).

Малюнок 7

Розподіл смертності населення у розрізі регіонів України за 9 місяців 2013 року внаслідок нападів з метою вбивства чи нанесення ушкодження (на 100 тис. населення)

Кількість смертельних випадків не виробничого характеру, пов'язаних із загрозою диханню, у січні-вересні 2013 року становила 1272 особи, що на 4,5% менше ніж за 9 місяців 2012 року (1332 особи).

При цьому, показник смертності внаслідок нещасних випадків із загрозою диханню складав приблизно 3 на 100 тис. населення і найвищим він був у Житомирській (6), Сумській (5) областях та м. Севастополі (3); найнижчим – у м. Києві (1), Тернопільській (1) та Хмельницькій (1) областях.

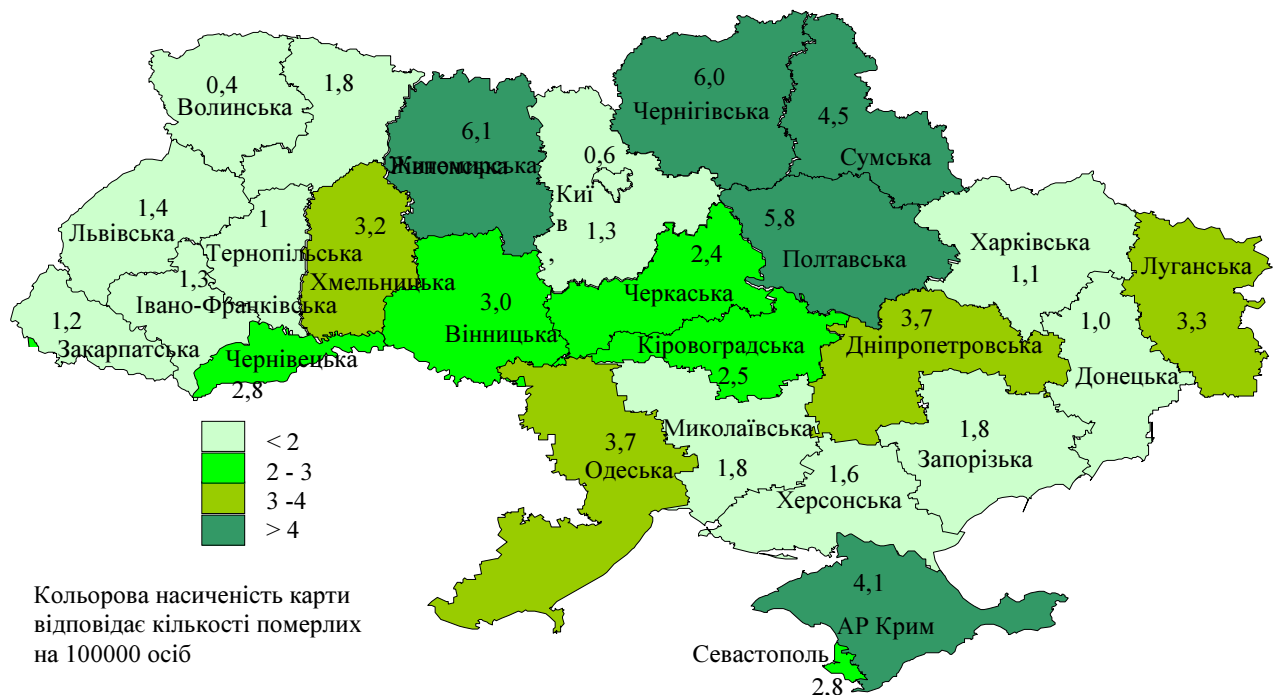
У територіальному розрізі найбільшу кількість таких випадків смертей зафіксовано в Донецькій (120 осіб), Дніпропетровській (97 осіб), Харківській (79 осіб), Житомирській (77 осіб), Одеській (71 особа), Луганській (68 осіб) областях, Автономній Республіці Крим (49 особи), а найменшу – в м. Севастополі (11 осіб), Тернопільській (10 осіб), Хмельницькій (18 осіб) областях.

Загальна кількість загиблих від нещасних випадків, спричинених дією диму, вогню, жаром та гарячими речовинами, за 9 місяців 2013 року становила 1131 особу, що на 8,2% менше ніж за відповідний період 2012 року (1232 особи).

Показник смертності населення від нещасних випадків, спричинених дією вогню, жаром та гарячими речовинами, у січні-вересні 2013 року становив 2,5 на 100 тисяч населення. Перевищення значення цього показника спостерігалось у Житомирській, Полтавській, Чернігівській (по 6), Сумській (4,5) областях, Автономній Республіці Крим (4), Дніпропетровській, Одеській областях (по 4). Найменше значення показника було у Волинській (0,4), Донецькій, Закарпатській, Харківській (по 1) областях. У мм. Києві та Севастополі цей показник становить 0,6 та 3 відповідно (мал. 8).

Малюнок 8

Розподіл смертності населення у розрізі регіонів України за 9 місяців 2013 року з причини нещасних випадків, спричинених дією вогню, жаром та гарячими речовинами

Кількість нещасних випадків, спричинених дією диму, вогню, жаром та гарячими речовинами, у містах та в сільській місцевості приблизно однакова: 585 та 546 відповідно.

Кількість смертельних випадків невиробничого характеру, пов'язаних із випадковим утопленням та зануренням у воду, у січні-вересні 2013 року становила 2089 осіб, що на 12,2% менше ніж за 9 місяців 2012 року (2379 осіб).

При цьому, показник смертності внаслідок таких нещасних випадків складав приблизно 4,6 на 100 тис. населення і найвищим він був у Волинській, Житомирській, Полтавській, Сумській, Херсонській, Чернігівській (по 7) областях; найнижчим – у м. Києві (1,2), Харківській (2,4), Львівській (2,7), Чернівецькій (3) областях.

У територіальному розрізі найбільшу кількість таких випадків смертей зафіксовано в Донецькій (194 особи), Дніпропетровській (146 осіб), Луганській (125 осіб), Одеській (101 особа), Полтавській (99 осіб) областях, Автономній Республіці Крим (90 осіб), а найменшу – в м. Севастополі (20 осіб), Чернівецькій (28 осіб) області, в м. Києві (35 осіб).

Кількість смертельних випадків невиробничого характеру, пов'язаних із випадковим падінням, у січні-вересні 2013 року становила 1725 осіб, що на 3,5% менше ніж за 9 місяців 2012 року (1788 особи).

При цьому, показник смертності від цього виду травматизму складав приблизно 4 на 100 тис. населення і найвищим він був у Запорізькій (6), Волинській, Кіровоградській (по 5), Дніпропетровській, Житомирській, Закарпатській, Миколаївській, Сумській, Хмельницькій (по 4,5), Одеській, Херсонській (по 4) областях та Автономній Республіці Крим (4); найнижчим – в Івано-Франківській (1,2), Полтавській, Тернопільській, Чернівецькій областях, м. Києві (по 2) та м. Севастополі (2,5).

У територіальному розрізі найбільшу кількість таких випадків смертей зафіксовано в Донецькій (158 осіб), Дніпропетровській (151 особа), Запорізькій (111), Одеській (65 осіб), Львівській (56 осіб), Луганській (48 осіб), Харківській (43 особи) областях, Автономній Республіці Крим (56 осіб), а найменшу – в м. Севастополі (10 осіб), Чернівецькій (27 осіб) області. У м. Києві зафіксовано 61 смертельний випадок невиробничого характеру, пов'язаного із випадковим падінням.

На фоні зменшення у січні-вересні 2013 року загальної кількості загиблих від нещасних випадків невиробничого характеру можна відмітити той факт, що і дитяча смертність від нещасних випадків невиробничого характеру значно зменшилась - на 18,0% порівняно з аналогічним періодом 2012 року (785 дітей) і становить 644 дитини у віці до 14 років.

У містах цей показник складав 333 нещасних випадків, у сільській місцевості - 311.

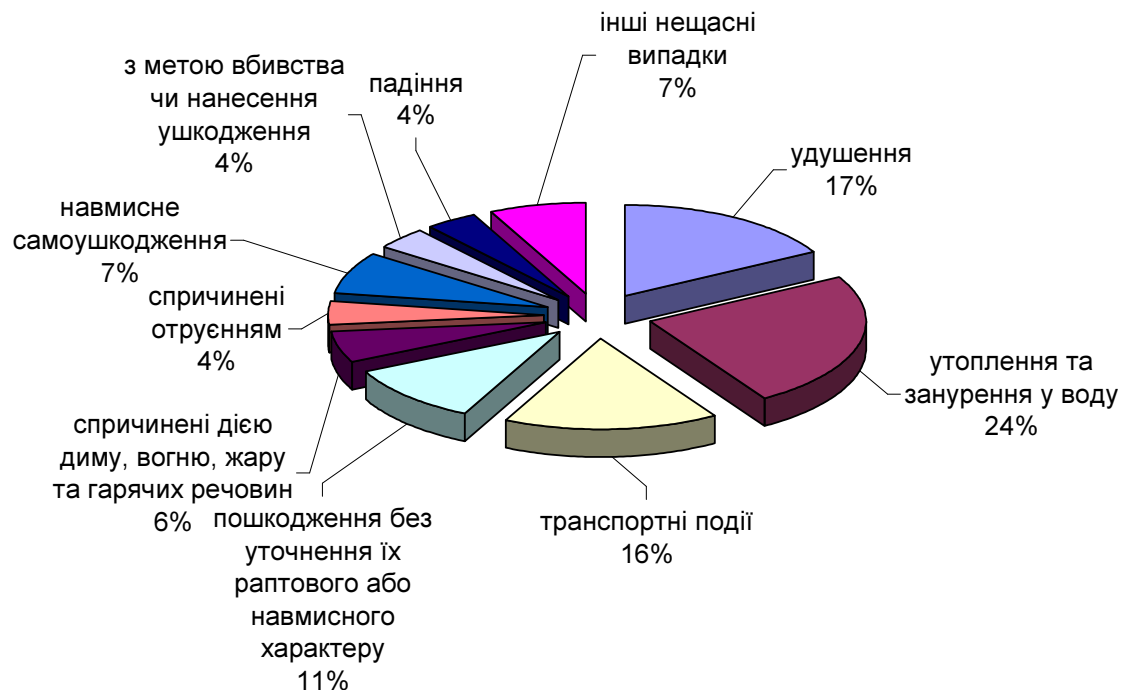
За статистичними даними основними причинами загибелі дітей від нещасних випадків невиробничого характеру залишаються: нещасні випадки від утоплення та занурення у воду – 156 дітей (24,2%), удушення - 108 дітей (16,8%), транспортні події - 104 дитини (16,1%), спричинені пошкодженнями без уточнення їх раптового або навмисного характеру - 68 дітей (10,5%), навмисне самоушкодження - 47 дітей (7,3%), спричинені дією диму, вогню,

жару та гарячих речовин - 36 дітей (5,6%), нещасні випадки, спричинені отруєнням – 28 дітей (4,3%), від наслідків нападу з метою вбивства чи нанесення ушкодження – 26 дітей (4%), падіння - 25 дітей (3,9%), інші нещасні випадки - 46 дітей (7,2%) (мал. 9).

Найбільшу кількість померлих дітей віком до 14 років від нещасних випадків за 9 місяців 2013 року зареєстровано у Донецькій (36 дітей), Дніпропетровській (35 дітей), Житомирській, Закарпатській, Полтавській (по 10 дітей), Одеській (26 дітей), Закарпатській (24 дитини), Львівській (21 дитина), Житомирській, Херсонській (по 20 дітей), Полтавській (19 дітей), Луганській (17 дітей) областях, Автономній Республіці Крим (14 дітей), а найменшу – в м. Севастополі (4 дитини), Тернопільській (5 дітей), Чернівецькій (11 дітей), Кіровоградській, Сумській (по 14 дітей) областях, м. Києві (11 дітей).

Малюнок 9

Питома вага нещасних випадків невиробничого характеру зі смертельним наслідком в Україні за 9 місяців 2013 року серед дітей віком до 14 років

Основними причинами нещасних випадків у побуті залишаються: порушення або незнання правил поведінки на воді, дорожнього руху, протипожежної та електробезпеки, низька нервово-психологічна стійкість, поширення негативних тенденцій і антисоціальних проявів серед людей.

Найважливішими заходами щодо профілактики дитячого травматизму є: контроль за вчинками дітей з боку дорослих, усунення з поля їх зору небезпечних предметів (ножів, гострих палиць та шпиць, сірників, хімічних речовин, ліків), заборона купатися без нагляду дорослих і в неперевірених місцях, систематичне роз'яснення небезпеки вуличних і побутових травм тощо.

Враховуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що травматизм невиробничого характеру за масштабами, збитками та складністю вирішення проблем є соціально значущим явищем.

Високий рівень невиробничого травматизму обумовлений передусім незадовільним соціально-економічним становищем, низьким прожитковим рівнем населення, недостатньою роботою керівників підприємств та установ щодо його профілактики.

Ситуація щодо травматизму у невиробничій сфері потребує удосконалення системи державного управління з питань профілактики травматизму невиробничого характеру на всіх рівнях; усвідомлення пріоритетності вимог охорони життя і здоров'я населення над іншими інтересами; фінансування відповідних попереджувальних заходів у сфері безпеки життєдіяльності; посилення контролю за виконанням комплексних заходів з профілактики травматизму невиробничого характеру, державних програм з пожежної безпеки, безпеки дорожнього руху, запобігання дитячому травматизму; проведення через засоби масової інформації роз'яснювальної роботи серед населення стосовно профілактики травматизму невиробничого характеру.

З метою запобігання нещасним випадкам у побуті ДСНС України спільно з центральними та місцевими органами виконавчої влади проводить роботу, спрямовану на реалізацію заходів із профілактики травматизму невиробничого характеру, затверджених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2007 р. № 980-р «Про затвердження плану першочергових заходів із профілактики травматизму невиробничого характеру».

Місцевими органами виконавчої влади розроблено та затверджено за погодженням з ДСНС України регіональні плани заходів із профілактики травматизму невиробничого характеру на 2013 рік та проводиться робота щодо їх реалізації.

Необхідно зазначити, що для створення в Україні ефективної системи державного управління з питань профілактики травматизму невиробничого характеру на всіх рівнях виконавчої влади необхідно удосконалити законодавчу та нормативно-правову базу з питань безпечної життєдіяльності населення.

Прийняття Закону України «Про основні засади державної політики у сфері профілактики травматизму невиробничого характеру» дозволить визначити основні засади державної політики у сфері профілактики травматизму невиробничого характеру, дасть змогу вирішити проблемні питання щодо організації роботи в зазначеній сфері на всіх рівнях виконавчої влади, сприятиме підвищенню рівня безпеки, збереженню життя, здоров'я та працездатності людей.

Директор Департаменту запобігання
надзвичайним ситуаціям та державного
нагляду (контролю) ДСНС України

А. Козленко